

Dokument ze zasedání

A9-0334/2023

7.11.2023

ZPRÁVA

o Strategickém kompasu a vesmírných obranných schopnostech EU
(2022/2078(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: Arnaud Danjean

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	17
MENŠINOVÉ STANOVISKO	18
INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	19
JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	20

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o Strategickém kompasu a vesmírných obranných schopnostech EU (2022/2078(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU), zejména na článek 222 této smlouvy,
- s ohledem na hlavu V Smlouvy o Evropské unii (SEU), a zejména na čl. 42 odst. 7 této smlouvy,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/588 ze dne 15. března 2023, kterým se zavádí Program Unie pro bezpečnou konektivitu na období 2023–2027¹,
- s ohledem na společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě ze dne 10. března 2023 nazvané „Kosmická strategie Evropské unie pro bezpečnost a obranu“ (JOIN(2023)0009),
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2557 ze dne 14. prosince 2022 o odolnosti kritických subjektů a o zrušení směrnice Rady 2008/114/ES²,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2555 ze dne 14. prosince 2022 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii, o změně nařízení (EU) č. 910/2014 a směrnice (EU) 2018/1972 a o zrušení směrnice (EU) 2016/1148 (směrnice o bezpečnosti sítí a informací 2)³,
- s ohledem na doporučení Rady ze dne 14. listopadu 2022, kterým se hodnotí pokrok dosažený zúčastněnými členskými státy při plnění závazků přijatých v rámci stálé strukturované spolupráce⁴,
- s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 18. května 2022 o analýze nedostatků v oblasti investic do obrany a dalším postupu (JOIN(2022)0024),
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/697 ze dne 29. dubna 2021, kterým se zřizuje Evropský obranný fond a zrušuje nařízení (EU) 2018/1092⁵,
- s ohledem na rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/698 ze dne 30. dubna 2021 o bezpečnosti systémů a služeb zavedených, provozovaných a využívaných v rámci Kosmického

¹ Úř. věst. L 79, 17.3.2023, s. 1.

² Úř. věst. L 333, 27.12.2022, s. 164.

³ Úř. věst. L 333, 27.12.2022, s. 80.

⁴ Úř. věst. C 433, 15.11.2022, s. 6.

⁵ Úř. věst. L 170, 12.5.2021, s. 149.

programu Unie, které mohou mít dopad na bezpečnost Unie, a o zrušení rozhodnutí 2014/496/SZBP⁶,

- s ohledem na sdělení Komise ze dne 15. února 2022 nazvané „Plán pro technologie s kritickým významem pro obranu a bezpečnost“ (COM(2022)0061),
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/696 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí Kosmický program Unie a zřizuje Agentura Evropské unie pro Kosmický program a zrušují nařízení (EU) č. 912/2010, (EU) č. 1285/2013, (EU) č. 377/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU⁷,
- s ohledem na sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů s názvem „Akční plán pro synergie mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem“ (COM(2021)0070),
- s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 16. prosince 2020 nazvané „Strategie kybernetické bezpečnosti EU pro digitální dekádu“ (JOIN(2020)0018),
- s ohledem na rozhodnutí Rady (SZBP) 2019/797 ze dne 17. května 2019 o omezujících opatřeních proti kybernetickým útokům ohrožujícím Unii nebo její členské státy⁸,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/881 ze dne 17. dubna 2019 o agentuře ENISA, o certifikaci kybernetické bezpečnosti informačních a komunikačních technologií a o zrušení nařízení (EU) č. 526/2013 („akt o kybernetické bezpečnosti“)⁹,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/452 ze dne 19. března 2019, kterým se stanoví rámec pro prověřování přímých zahraničních investic směřujících do Unie¹⁰,
- s ohledem na rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/2315 ze dne 11. prosince 2017, kterým se zřizuje stálá strukturovaná spolupráce a stanoví seznam zúčastněných členských států¹¹,
- s ohledem na dokument nazvaný „Sdílená vize, společný postup: Silnější Evropa – globální strategie Evropské unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku“ zveřejněný dne 28. června 2016,
- s ohledem na společné sdělení Komise a vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 7. února 2013 nazvané „Strategie kybernetické bezpečnosti Evropské unie: Otevřený, bezpečný a chráněný kyberprostor“ (JOIN(2013)0001),

⁶ Úř. věst. L 170, 12.5.2021, s. 178.

⁷ Úř. věst. L 170, 12.5.2021, s. 69.

⁸ Úř. věst. L 129I, 17.5.2019, s. 13.

⁹ Úř. věst. L 151, 7.6.2019, s. 15.

¹⁰ Úř. věst. L 79I, 21.3.2019, s. 1.

¹¹ Úř. věst. L 331, 14.12.2017, s. 57.

- s ohledem na rozhodnutí Rady 2014/401/SZBP ze dne 26. června 2014 o satelitním středisku Evropské unie a o zrušení společné akce 2001/555/SZBP o zřízení satelitního střediska Evropské unie¹²,
- s ohledem na společná prohlášení o spolupráci mezi EU a NATO podepsaná dne 8. července 2014, 10. července 2018 a 10. ledna 2023,
- s ohledem na strategickou koncepci NATO na rok 2022 ze dne 29. června 2022,
- s ohledem na celkovou politiku NATO pro oblast vesmíru ze dne 17. ledna 2022,
- s ohledem na zprávu generálního tajemníka OSN ze dne 13. července 2021 o snižování kosmických hrozeb prostřednictvím norem, pravidel a zásad odpovědného chování a na příslušnou rezoluci Valného shromáždění OSN 76/231 ze dne 24. prosince 2021,
- s ohledem na rezoluci Valného shromáždění OSN 77/41 ze dne 7. prosince 2022 o destruktivních testech přímo stoupajících protidružicových raket,
- s ohledem na rezoluci Valného shromáždění OSN 75/36 ze dne 7. prosince 2020 o snižování kosmických hrozeb prostřednictvím norem, pravidel a zásad odpovědného chování,
- s ohledem na rezoluci Valného shromáždění OSN 62/217 ze dne 22. prosince 2007 o mezinárodní spolupráci při mírovém využívání kosmického prostoru,
- s ohledem na Smlouvu OSN o zásadách činnosti států při výzkumu a využívání kosmického prostoru včetně Měsíce a jiných nebeských těles, která byla přijata na na 1499. plenárním zasedání dne 19. prosince 1966,
- s ohledem na otevřenou pracovní skupinu OSN pro snižování kosmických hrozeb prostřednictvím norem, pravidel a zásad odpovědného chování, která byla zřízena rezolucí 76/231,
- s ohledem na své usnesení ze dne 9. května 2023 o technologiích s kritickým významem pro obranu a bezpečnost: současný stav a budoucí výzvy (2022/2079(INI))¹³,
- s ohledem na své usnesení ze dne 18. ledna 2023 o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2022¹⁴,
- s ohledem na své usnesení ze dne 25. března 2021 o provádění směrnice 2009/81/ES týkající se veřejných zakázek v oblasti obrany a bezpečnosti a směrnice 2009/43/ES týkající se transferů produktů pro obranné účely¹⁵,

¹² Úř. věst. L 188, 27.6.2014, s. 73.

¹³ Přijaté texty, P9_TA(2023)0131.

¹⁴ Úř. věst. C 214, 16.6.2023, s. 26.

¹⁵ Úř. věst. C 494, 8.12.2021, s. 54.

- s ohledem na své usnesení ze dne 7. října 2021 o stavu schopností EU v oblasti kybernetické obrany¹⁶,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 12. září 2018 o autonomních zbraňových systémech¹⁷,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 13. června 2018 o kybernetické obraně¹⁸,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 8. června 2016 o vesmírných kapacitách evropské bezpečnosti a obrany¹⁹,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 3. dubna 2014 o komplexním přístupu EU a jeho dopadech na soudržnost vnější činnosti EU²⁰,
 - s ohledem na Smlouvu o zákazu pokusů s jadernými zbraněmi v ovzduší, v kosmickém prostoru a pod vodou ze dne 5. srpna 1963,
 - s ohledem na Úmluvu o zákazu vojenského nebo jakéhokoliv jiného nepřátelského použití prostředků měnících životní prostředí ze dne 10. prosince 1976,
 - s ohledem na plán pro změnu klimatu a obranu ze dne 9. listopadu 2020,
 - s ohledem na článek 54 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A9-0334/2023),
- A. vzhledem k tomu, že Evropská unie má programy a schopnosti, které z ní činí kosmickou mocnost;
 - B. vzhledem k tomu, že Kosmický program EU a program Unie pro bezpečnou konektivitu (IRIS²) jsou důležité pro evropskou bezpečnost a obranu a pro to, aby EU mohla vystupovat jako důvěryhodný aktér na mezinárodní scéně;
 - C. vzhledem k tomu, že činnosti EU v oblasti vesmíru významně přispívají k bezpečnosti občanů v EU i mimo ni; vzhledem k tomu, že toho by žádný jednotlivý členský stát nemohl dosáhnout sám;
 - D. vzhledem k tomu, že OSN zřídila otevřenou pracovní skupinu pro snižování kosmických hrozeb prostřednictvím norem, pravidel a zásad odpovědného chování, která se zabývá ochranou kosmických systémů před hrozbami ze strany států;
 - E. vzhledem k tomu, že podle Strategického kompasu i podle kosmické strategie EU pro bezpečnost a obranu má vesmír velký význam jako strategická oblast, v níž své civilní, vojenské a hospodářské zájmy prosazují stále asertivnější mocnosti, které se mohou dostat do vzájemného konfliktu;

¹⁶ Úř. věst. C 132, 24.3.2022, s. 102.

¹⁷ Úř. věst. C 433, 23.12.2019, s. 86.

¹⁸ Úř. věst. C 28, 27.1.2020, s. 57.

¹⁹ Úř. věst. C 86, 6.3.2018, s. 84.

²⁰ Úř. věst. C 408, 30.11.2017, s. 21.

- F. vzhledem k tomu, že Versailleské prohlášení ze dne 10. a 11. března 2022 zdůrazňuje potřebu vyšších investic do strategických podpůrných schopností, včetně kybernetické bezpečnosti a kosmické konektivity, s cílem posílit obranné schopnosti EU a její operační schopnost při provádění společných bezpečnostních a obranných politik a dalších politik Unie v oblastech, jako je vnější činnost, správa hranic, ochrana kritických prostředků, řešení krizí, humanitární pomoc a pomoc při katastrofách;
- G. vzhledem k tomu, že plnohodnotná ruská invaze na Ukrajinu prokázala potřebnost a strategickou hodnotu satelitních snímků a bezpečné konektivity při identifikaci vojenských cílů, manévrování a obraně, ale odhalila také výzvy, které by – vzhledem k úzkým vazbách mezi oblastmi vesmíru a kybernetiky – měly být řešeny cestou iniciativ mezinárodní správy zaměřených na vesmírné a kybernetické otázky;
- H. vzhledem k tomu, že kosmická bezpečnost má zásadní význam pro zajištění celosvětové stability a může pomoci zmírňovat dopad konfliktů nebo zcela konfliktům bránit;
- I. vzhledem k tomu, že kosmické schopnosti Unie a jejích členských států zajišťují činnosti podstatné pro hospodářství, vědecký výzkum a fungování našich společností;
- J. vzhledem k tomu, že kosmické prostředky mají dvojí užití – slouží civilním účelům, ale současně mají velký význam pro bezpečnost a obranu; vzhledem k tomu, že kosmické schopnosti se staly nezbytnými nejen pro nezávislé hodnocení, rozhodování a jednání, ale jsou nepostradatelné také pro provádění civilních a vojenských operací EU a jejích členských států;
- K. vzhledem k tomu, že Evropské unii hrozí riziko, že přijde o autonomní přístup do vesmíru, takže již nebude moci vysílat své civilní a vojenské družice; vzhledem k tomu, že ztráta přístupu do vesmíru by vedla k ohrožení bezpečnosti, protože EU by byla nucena řídit své mise ze zemí mimo území EU a využívat neevropské nosné rakety;
- L. vzhledem k tomu, že provozovat činnost ve vesmíru se stává mnohem běžnějším, z čehož plyne zvyšující se riziko kolizí a rostoucí množství kosmického smetí a stoupá i počet státních a soukromých subjektů působících v této oblasti; vzhledem k tomu, že v oblasti využití kosmického prostoru probíhá technologické a komerční soupeření a sílí konkurenční boj mezi státy s Kosmickým programem, takže stoupá i potenciál pro eskalaci;
- M. vzhledem k tomu, že rychlý rozvoj soukromého podnikání v oblasti letů do kosmu („new space“) sice nabízí příležitosti pro inovace ve spolupráci s členskými státy, ale představuje rovněž určité výzvy, neboť komerční využití kosmu může mít negativní dopady na kosmickou bezpečnost; vzhledem k tomu, že tyto soukromé kapacity, například satelitní služby Starlink, jsou se smíšenými výsledky využívány v kontextu ruské ilegální útočné války proti Ukrajině;
- N. vzhledem k tomu, že toto zbrojení vede k rozvoji prostředků k neutralizaci nebo dokonce zničení kosmických lodí;
- O. vzhledem k tomu, že hrozby pro kosmické, civilní a vojenské schopnosti Evropské unie a jejích členských států, ať už jsou náhodné či úmyslné, jsou dnes mnohem početnější,

jsou obtížně zjištělné a těžko se hledá jejich zdroj, a vzhledem k nárůstu nepřátelského chování založeného na nejednoznačnosti nebo zastrašování;

- P. vzhledem k tomu, že úmyslné vytváření oblastí kosmické tříště nepřátelskými subjekty, například za použití protidružicových raket, může vést ke kaskádovým kolizím (Kesslerův syndrom), které by znemožnily bezpečný přístup do vesmíru;
 - Q. vzhledem k tomu, že neexistuje společná mezinárodní vize prahových hodnot pro reakci na určité jednání v kosmickém prostoru; vzhledem k tomu, že tento nedostatek může vést k náhodné nebo neúmyslné eskalaci;
 - R. vzhledem k tomu, že tyto hrozby mají rovněž závažné důsledky pro humanitární pomoc a krizové řízení, neboť kosmické služby jsou často využívány k poskytování pomoci lidem postiženým mimořádnými událostmi (přírodními katastrofami nebo ozbrojenými konflikty); vzhledem k tomu, že ke sledování a řešení těchto výzev, včetně dopadů změny klimatu, je nutné, aby v oblasti kosmických služeb vznikl přístup založený na spolupráci;
 - S. vzhledem k tomu, že evropské kosmické schopnosti nejsou dostatečně zabezpečené, přičemž některá evropská kosmická odvětví jsou stále závislá na třetích zemích; vzhledem k tomu, že mezi členskými státy existují rozdíly v tom, do jaké míry jsou jejich vnitrostátní kosmické systémy chráněny a financovány; vzhledem k tomu, že chybí schopnost rychlé a účinné reakce v případě kosmické krize;
 - T. vzhledem k tomu, že vesmír je rychle rostoucím hospodářským odvětvím; vzhledem k tomu, že podle zprávy o koordinovaném každoročním přezkumu obrany z roku 2022 se zdá, že oblasti vesmíru a kyberprostoru jsou méně financovány než tradiční oblasti, jako je vzduch, pevnina a moře; vzhledem k tomu, že souhrnné roční výdaje členských států na civilní kosmické operace odpovídají pouhé šestině výdajů Spojených států a jsou podstatně nižší než výdaje Číny; vzhledem k tomu, že v důsledku těchto velkých rozdílů je obtížné dosáhnout cíle EU, kterým je otevřená strategická autonomie ve vesmíru;
1. vítá závěry a velký rozsah ambicí doporučení obsažených v Kosmické strategii EU pro bezpečnost a obranu, které naplňuje velká očekávání evropských aktérů v oblasti vesmíru; vyzývá k rychlé a účinné realizaci doporučených kroků v souladu s hlavní unijní zásadou otevřené strategické autonomie;
 2. konstatuje, že v plánu EU pro změnu klimatu a obranu se uvádí, že změna klimatu je „multiplikátor hrozeb, který zásadním způsobem ovlivňuje naši dlouhodobou bezpečnost“, a stanoví konkrétní opatření k řešení stále významnější provázanosti mezi klimatem a bezpečností; zdůrazňuje, že je důležité pozorně sledovat změnu klimatu s využitím kosmických schopností EU a podávat příslušné zprávy, protože změna klimatu bude mít rozsáhlé důsledky pro bezpečnost EU, bude mít vliv na migraci, a konflikty v okolních regionech a dopady na zabezpečení potravin, výrobu energie a mezinárodní obchod;

Ochrana a odolnost kosmických systémů a služeb

3. považuje kosmické systémy a družice za kritickou infrastrukturu, kterou je třeba chránit a posilovat; konstatuje, že z důvodu rostoucích rizik, které představuje kosmická tříšť, a kvůli hrozbách ve vesmíru a vůči kosmickým systémům na povrchu i v kosmu je nezbytné posílit odolnost evropské kosmické infrastruktury, dodavatelských řetězců a služeb;
4. vítá návrh strategie vypracovávat utajovanou každoroční analýzu kosmických hrozeb, aby si EU a členské státy společně uvědomily rozsah těchto hrozeb a opatření, která je třeba přijmout k jejich účinnému řešení;
5. konstatuje, že 11 z 27 členských států již zavedlo vnitrostátní předpisy týkající se vesmíru; vítá iniciativu Komise navrhnout právní předpisy EU pro oblast vesmíru, které stanoví společný, harmonizovaný a soudržný rámec pro bezpečnost a udržitelnost, který posílí odolnost a strategickou autonomii kosmických služeb EU, zabrání nadměrné fragmentaci globálního kosmického trhu a přispěje k posílení konkurenceschopnosti evropského průmyslu tím, že bude vytvářet pobídky k využívání kosmických služeb v široké škále unijních politik; poukazuje na to, že členské státy a širší kosmický průmysl, včetně významných průmyslových subjektů a malých a středních podniků, tento koherentní, harmonizovaný rámec netrpělivě očekávají; zdůrazňuje, že je třeba vytvořit účinný regulační rámec pro nové soukromé společnosti z odvětví „new space“ se sídlem v Evropské unii, který bude klást značný důraz na ochranná opatření a bezpečnost informací v souladu s bezpečnostními potřebami Unie; vyzývá k zavedení zvláštních opatření, která zajistí, aby tyto soukromé společnosti poskytující služby v kosmické oblasti byly v době krize považovány za soukromé subjekty pověřené výkonem veřejné služby, neboť tak se zamezí tomu, že by byl přístup ke kosmickým službám, zejména družicové komunikaci, přerušen nebo se zhoršil; vybízí Komisi, aby do nových právních předpisů týkajících se vesmíru zahrnula otázky registrace, odpovědnosti a environmentálních norem;
6. vyzývá k posílení mezinárodních normativních a kapacitních zdrojů pro řízení kosmického provozu a ke stanovení společných prahových hodnot pro reakci na činnost ve vesmíru, aby bylo možné lépe chránit infrastrukturu EU, členských států a soukromých společností na oběžné dráze; trvá na tom, že EU by se neměla spoléhat na systémy třetích stran pro sledování vesmíru; vyzývá proto Evropskou unii a její členské státy, aby zvýšily své úsilí v oblasti sledování vesmíru a objektů na oběžné dráze s cílem snížit riziko kolize; připomíná, že je důležité posílit kybernetickou bezpečnost kosmických systémů i pozemních terminálů před kybernetickými útoky; vyzývá k posílení mezinárodní spolupráce a koordinace v oblasti řízení kosmického provozu a ke snížení environmentální stopy kosmického odvětví;
7. zdůrazňuje, že na úrovni EU je třeba zvyšovat povědomí o významu civilních i vládních uživatelů veřejné regulované služby Galileo a nové diferenciatory této služby, jako je služba vysoké přesnosti, ověřovací služba a služba nouzového varování, a to synergicky s pozorováním Země a bezpečnou komunikací, s cílem posílit operační schopnost EU jednat ve všech fázích řízení rizik katastrof a účinně řešit vyvíjející se hrozby;
8. vyjadřuje politování nad velkou závislostí Unie na jiných zemích, pokud jde o údaje o pozorování a sledování vesmíru (SST); žádá Komisi a členské státy, aby zvýšily

investice do detekčních kapacit SST s cílem podpořit rozvoj rozsáhlejší evropské databáze ve spolupráci s konsorciem EU SST;

9. vyzývá k urychlenému vytvoření konstelace bezpečné konektivity IRIS² za účasti kosmického odvětví v celé Evropě, včetně malých a středních podniků, a k tomu, aby byla připravena k použití s cílem poskytovat stálý přístup ke službám bezpečné a svrchované konektivity, které budou odpovídat provozním potřebám EU a členských států, a aby byly dokončeny stávající složky Kosmického programu Unie s cílem posílit odolnost kritické infrastruktury členských států;

domnívá se, že IRIS² je dokladem významu zabezpečeného satelitního připojení, a to i prostřednictvím kvantového šifrování, a pozorování Země z vesmíru jako kritických faktorů; dále zdůrazňuje význam systému IRIS² pro účinné provádění společné bezpečnostní a obranné politiky EU, neboť poskytuje podporu misím a operacím v zahraničí a slouží jako klíčový nástroj k zajištění bezpečnosti citlivých digitálních komunikací;

10. vítá návrh na zahájení programu EU pro služby pozorování Země určeného k využití ze strany států, pokud jde o citlivé aplikace v oblasti bezpečnosti a obrany; vyzývá Komisi, aby zadala vypracování studie, která by analyzovala proveditelnost takové služby a zajistila pro tento účel dostatečné finanční prostředky;
11. zdůrazňuje významný přínos programu Copernicus k misím souvisejícím s pozorováním Země, včetně aplikací souvisejících s bezpečností;
12. žádá, aby se z bezpečné infrastruktury pro konektivitu na více oběžných drahách stala skutečně globální služba, která by zahrnovala i oblasti, které jsou v současnosti nedostatečně pokryty, jako je Arktida; vyzývá k zajištění přístupu subjektů působících v oblasti veřejné bezpečnosti a obrany ke společným družicovým službám ve strategicky významných oblastech s cílem podpořit provoz kritické infrastruktury, řešení krizí a získávání poznatků o situaci;
13. zastává názor, že v zájmu zachování kontinuity služby v případě incidentu je nezbytné zajistit, aby družice byly koncipovány tak, aby je nebylo nutné záhy modernizovat, a aby byly ve fázi vývoje očekávány pravděpodobné scénáře útoků; trvá na tom, že je třeba zachovat autonomní pozemní systémy, aby se zabránilo dlouhodobým negativním účinkům, které mohou vyplynout z omezeného přístupu do vesmíru, a že ochranná opatření musí být posílena systematickým začleňováním požadavků na kybernetickou bezpečnost již od návrhu prostřednictvím stále spolupráce se soukromým sektorem a po celou dobu životnosti stávajících složek;
14. konstatuje, že kosmické schopnosti EU umožňují chránit kosmickou infrastrukturu, zvyšovat její odolnost, zlepšovat příspěvek evropských kosmických zařízení k operačním obranným a bezpečnostním kapacitám a zajistit, aby odrazující a obranné úsilí bylo zachováno i v případě, že útoky nebo odmítnutí služby ve vesmíru poškodí kritickou infrastrukturu; je znepokojen tím, že reálně hrozí nekontrolovaný vývoj nových technologií „new space“; požaduje proto, aby na evropské úrovni probíhalo přísnějšímu posuzování a monitorování rizik militarizace, zejména ve zvláště citlivých oblastech, jako je přístup do vesmíru a operace na oběžné dráze;

15. zdůrazňuje, že schopnost autonomního přístupu do vesmíru je zásadním prvkem evropské politiky pro oblast vesmíru; s politováním konstatuje, že EU v současnosti nemá autonomní přístup do vesmíru, což ohrožuje mise související s bezpečností a obranou; zastává proto názor, že je třeba vyvinout zvláštní úsilí založené na synergiích s cílem podpořit dlouhodobou výrobu a konkurenceschopnost evropských nosných raket; vyzývá EU a její členské státy, aby při výběru nosných raket uplatňovaly zásadu evropské preference s cílem zajistit hospodářskou udržitelnost evropského odvětví nosných raket a snížit závislost na nosných raketách vyráběných mimo EU, jakož i při výběru kosmických dat a služeb veřejnými orgány; vyzývá Komisi, aby vypracovala komplexní strategii pro politiku Unie pro nosné rakety, která by upřednostňovala autonomní přístup do vesmíru, redundantní kapacity, opětovné použití a škálovatelnost a která by se vztahovala na všechny druhy misí, všechny oběžné dráhy a všechny druhy užitečného zatížení, a aby využívala technické odborné znalosti Evropské kosmické agentury;
16. zdůrazňuje, že je třeba podporovat zřizování geograficky diverzifikovaných kosmodromů a odpalovacích komplexů na území EU, což posílí strategickou autonomii EU v kosmické oblasti; konstatuje, že musí platit, že kosmické prostředky členských států smějí být vypouštěny z území třetích zemí nebo prostřednictvím služeb vypouštění družic mimo EU pouze ve výjimečných a odůvodněných případech; vyzývá k tomu, aby se ze stávajících i budoucích kosmodromů na území Unie staly skutečně evropská zařízení a aby byly na jejich provoz a bezpečnost vyčleněny finanční prostředky EU; vyzývá k vytvoření společné platformy pro zadávání veřejných zakázek na služby vypouštění družic do vesmíru s cílem uspokojit potřeby Unie i jejích členských států;
17. zdůrazňuje, že je třeba podporovat rozvoj reaktivních kosmických systémů, které jsou schopny v krátké době umístit na různé oběžné dráhy malé družice, a řešit tak konkrétní provozní potřeby a nedostatky v kapacitách související s nedostatkem nebo poškozením stávajících kosmických prostředků;
18. uznává, že některé oběžné dráhy jsou již nyní přetíženy družicemi a kosmickou tříští, což komplikuje budoucí rozvoj vesmírných činností a zvyšuje rizika, a v tomto ohledu zdůrazňuje, že je třeba monitorovat a řídit stávající kosmická tříšť a nalézt způsoby, jak snižovat množství kosmické tříště, kterou budou lety do kosmu vytvářet v budoucnosti;
19. vítá nedávnou inauguraci kosmodromu Esrange ve Švédsku, díky níž se zvýší odolnost EU, protože vedle kosmodromu ve Francouzské Guayaně nabídne druhé místo pro vypouštění družic z území Unie; vítá nedávné investice do odpalovacího bloku „Diamant“ na guyanském kosmodromu, z nějž mají startovat malé a střední nosné rakety, s cílem diverzifikovat unijní kapacity;

Reakce na škodlivé nebo nepřátelské aktivity ve vesmíru

20. konstatuje, že vzhledem k zintenzivnění hrozeb v kosmickém odvětví musí EU a její členské státy posílit své schopnosti a správu, pokud jde o co nejrychlejší odhalování hrozeb, zjišťování subjektů, které za nimi stojí, a jejich řešení; vítá závěr uvedený v kosmické strategii, že jsou zapotřebí nové vládní kapacity a služby pro pozorování Země;

21. zdůrazňuje, že nepřiliš častá veřejná odhalení nepřátelských aktivit kosmických mocností, které útočí na kritické vesmírné infrastruktury, svědčí jak o skutečné hrozbě potenciálních nepřátelských činností, tak o problémech s přesným určením původu těchto hrozeb; v této souvislosti připomíná, že dne 15. listopadu 2021 Rusko použilo přímo stoupající protidružicovou raketu ke zničení jednoho ze svých starších satelitů pro elektronické odposlechy, čímž vzniklo velké množství kosmické tříště; dodává, že Rusko nakonec potvrdilo, že tuto operaci provedlo jako test, neposkytlo však podrobnosti o použitých prostředcích; připomíná, že realita těchto hrozeb je rovněž dostatečně doložena, aby mohla být projednána v rámci konference o odzbrojení v Ženevě v návaznosti na rezoluci 76/231 snižování kosmických hrozeb prostřednictvím norem, pravidel a zásad odpovědného chování; vyzývá k vytvoření ochranných opatření proti rostoucímu riziku militarizace vesmíru;
22. vyzývá k obezřetnosti, pokud jde o vývoj citlivých technologií malými soukromými subjekty, které jsou zranitelnější vůči akvizicím nepřátelskými nebo nepřátelskými subjekty a mohou vytvářet riziko nekontrolovaného šíření; dále žádá členské státy a Komisi, aby zajistily plné dodržování osmi kritérií společného postoje 2008/944/SZBP²¹ a pravidel nařízení o zboží dvojího užití, pokud jde o vývoz kosmických technologií²²;
23. zdůrazňuje, že získávání poznatků o kosmické oblasti (Space Domain Awareness – SDA) je nezbytné pro to, aby bylo možné zjišťovat původce případných hrozeb členské státy mohly v případě útoku ve vesmíru přijmout správná rozhodnutí; připomíná, že reakce na útok musí být vždy přiměřená jeho povaze a musí zohledňovat nekinetické i kinetické akce a jejich reverzibilitu; zdůrazňuje, že jen málo členských států má v současné době nezbytné kapacity pro přesné SDA, a proto je důrazně vybízí, aby poskytovaly informace potřebné k určení původců nepřátelského jednání, přičemž pro tyto informace bude třeba vytvořit bezpečné, spolehlivé a spolehlivé komunikační a výměnné kapacity na úrovni EU; zdůrazňuje, že součástí výměny informací by měla být i častá výměna osvědčených postupů mezi členskými státy za účasti orgánů EU;
24. oceňuje, že strategie obsahuje návrh na změnu rozhodnutí 2021/698 tak, aby bylo možné určovat původce hrozeb, kterým čelí služby Kosmického programu, a odstraňovat je; požaduje konkrétnější odpovědi na otázky týkající se mechanismů solidarity, které mají být zavedeny na evropské úrovni; vyzývá k další práci na tom, aby byla doložka o vzájemné pomoci (čl. 42 odst. 7 SEU) připravena k použití prostřednictvím testování a dohody o způsobech identifikace útoku a přípravy nezbytných mechanismů reakce; vítá příslib vytvořit zvláštní soubor nástrojů doplňujících kyberdiplomacii a hybridní nástroje, který by pomohl řešit různé hrozby v kosmické oblasti;
25. zdůrazňuje, že pro testování a validaci reakce EU na kosmické hrozby a pro budování většího společného povědomí o kosmických hrozbách a společné strategické kultury v kosmické oblasti mají velký význam cvičení;

²¹ Společný postoj Rady 2008/944/SZBP ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanovují společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu, Úř. věst. L 335, 13.12.2008, s. 99.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí režim Unie pro kontrolu vývozu, zprostředkování, technické pomoci, tranzitu a přepravy zboží dvojího užití (Úř. věst. L 206, 11.6.2021, s. 1).

26. připomíná úzkou vazbu mezi kosmickou a kybernetickou oblastí; v této souvislosti zdůrazňuje, že reakce a iniciativy EU ve vesmíru by měly být vzájemně koherentní a měly by zohledňovat výzvy, které jsou vlastní oběma oblastem;
27. vyzývá EU a členské státy, aby přijaly politiky týkající se testování protidružicových systémů se zvláštním zaměřením na zákaz destruktivních zkoušek;

Konkurenceschopnost a investice

28. vyzývá EU, aby přijala skutečnou průmyslovou politiku a byla schopna čerpat z konkurenceschopného průmyslu, v případě potřeby i prostřednictvím vytváření významných projektů společného evropského zájmu; domnívá se, že podpora EU, která má členským státům umožnit rozvoj jejich kapacit, musí být ku prospěchu evropským průmyslovým subjektům (jak dlouhodobě existujícím skupinám, tak inovativním malým a středním podnikům a začínajícím podnikům); zároveň podporuje rozsáhlé a přitom riskantní investice do klíčových kosmických a kybernetických technologií, včetně přelomových technologií, s cílem snížit strategickou závislost na třetích zemích, mimo jiné prostřednictvím společného zadávání veřejných zakázek na kritické součásti a zabezpečení dodavatelských řetězců kritických surovin; zdůrazňuje, že pro odhalování a monitorování vzniku závislosti na třetích zemích má velký význam středisko pro sledování kritických technologií, které provozuje Komise; vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila soulad mezi zákonem o kritických surovinách a nezbytnými potřebami kosmické oblasti, pokud jde o bezpečnost a obranu;
29. poukazuje na to, že nejsou dostatečně využívány údaje poskytované různými složkami Kosmického programu EU; vyzývá ke zlepšení ve využívání kosmických dat a služeb EU ze strany veřejných orgánů, zejména v oblasti bezpečnosti a obrany;
30. zdůrazňuje, že mají-li být rozvíjeny vesmírné schopnosti, musí být zdroje přidělené na vesmír v příštím víceletém finančním rámci podstatně navýšeny, a to i na podporu agentur EU, jako je Agentura EU pro Kosmický program (EUSPA), Satelitní středisko EU (SatCen) a Evropská obranná agentura, s cílem reagovat na rostoucí potřeby Unie a jejích členských států v oblasti kosmických schopností a odolnosti, zejména pokud jde o přístup do vesmíru, pozorování Země, získávání poznatků o situaci ve vesmíru, bezpečnou konektivitu, vyspělou navigaci a určování polohy a času (PNT) a související služby poskytované uživatelům; zdůrazňuje zejména, že je třeba poskytnout více finančních prostředků na řízení kosmického provozu a sledování vesmíru, aby bylo možné chránit kosmickou infrastrukturu EU a reagovat na hrozby; upozorňuje na potřebu zajistit soudržnost a viditelnost všech zdrojů, které jsou tak či onak přidělovány na evropskou politiku pro oblast vesmíru prostřednictvím různých nástrojů;
31. vyzývá k větší soudržnosti mezi stávajícími nástroji, aby se zabránilo zbytečnému zdvojování investic; považuje za zásadní, aby bylo financování prostřednictvím těchto nástrojů řádně rozděleno s ohledem na kapacity, které jsou k dispozici jak na úrovni Unie, tak na úrovni jejích komerčních subjektů; podporuje společnou koordinaci projektů Evropského obranného fondu, Kosmického programu EU, programu Horizont Evropa a stále strukturované spolupráce s cílem urychlit rozvoj příslušných kapacit; zdůrazňuje význam synergií mezi programy EU a národními programy – civilními, kosmickými a obrannými – při naplňování potřeb v oblasti kapacit;

32. vyzývá ke zlepšení technických dovedností potřebných ve veřejné správě a podnicích prostřednictvím dalších investic do vzdělávání, zejména v oblasti bezpečnostních a obranných aspektů kosmické oblasti; konstatuje, že je důležité zvýšit investice do vzdělávání souvisejícího s vesmírem na všech úrovních vzdělávání se silným důrazem na větší rovnost žen a mužů v oblasti vesmíru, neboť pouze 30 % pracovní síly v mezinárodním měřítku tvoří ženy;

Správa

33. zdůrazňuje, že odolnost EU a členských států a jejich reakce na potenciální nepřátelské akce ve vesmíru, zejména na úmyslné jednání ohrožující kosmické prostředky EU, jako je testování protidružicových zbraní, se musí opírat o jasnou, pružnou a pohotovou správu, a řešit tak nedostatky vyplývající ze stávající roztržitosti pravomocí v přístupu EU ke vesmíru a obraně a posílit odpovědnost všech aktérů zapojených do různých složek Kosmického programu EU;
34. domnívá se, že každá složka Kosmického programu má mít svou samostatnou správu; zdůrazňuje, že tyto složky, které mají zásadní dopad na bezpečnost členských států, vyžadují harmonizovanou správu, do níž jsou zapojeny členské státy a která umožňuje ochranu informací;
35. vítá koncepci správy programu Galileo a evropské služby pro pokrytí geostacionární navigací, neboť zvolený přístup má zásadní význam pro řádné fungování architektury kosmického programu EU a pro odolnost systému; připomíná, že je důležité tuto jednotnou linii velení rozšířit a jasně rozdělit úkoly mezi všechny jednotlivé složky Kosmického programu EU;
36. zdůrazňuje, že pokud by měly být v programu Copernicus prováděny změny, které by mu umožnily plnit požadavky na obranu, měly by podléhat vhodné správě za účasti SatCen; konstatuje, že SatCen plní důležitou funkci jediné kolektivní kapacity geoprostorového zpravodajství, která Unii a jejím členských pomáhá při autonomním rozhodování a jednání;
37. zdůrazňuje, že je důležité zajistit soudržnost a dále rozvíjet projekty stálé evropské strukturované spolupráce v oblasti satelitních snímků z vládních zdrojů, kosmických protiraketových systémů včasného varování, vojenských PNT a obrany kosmických prostředků; věnuje pozornost včasné realizaci projektů stálé strukturované spolupráce v oblasti projektů rozvoje kapacit souvisejících s vesmírem;
38. připomíná, že správa nesmí zdvojit stávající prostředky nebo obcházet členské státy v oblastech, jako je například přiřazování hrozeb, které je z velké části založeno na schopnostech jednotlivých států; v této souvislosti zdůrazňuje, že v této oblasti lze užitečně využít zkušeností a odborných znalostí EUSC a jejího vztahu důvěry s členskými státy a průmyslem; zdůrazňuje, že je třeba dále navýšit finanční prostředky SatCen, aby mohlo účinně provádět své operace s ohledem na zvýšenou poptávku po jeho produktech v posledních letech;

Spolupráce a partnerství

39. konstatuje, že měnící se geopolitický kontext musí vést EU a její členské státy k dosažení společných a koordinovaných postojů, aby mohly jednat při vytváření mezinárodních norem; vyzývá EU, aby při rozvoji mezinárodních norem ve vesmíru ujala aktivnější zprostředkovatelské úlohy; podporuje mnohostranná řešení v rámci OSN týkající se správy kosmického prostoru; vyzývá EU a její členské státy, aby aktivně usilovaly o mnohostranné dohody, včetně případných revizí mezinárodních smluv, zejména v oblasti řízení kosmického provozu, a aby znovu potvrdily, že se na tuto oblast vztahuje mezinárodní humanitární právo; zdůrazňuje, že v OSN je třeba vytvořit účinný rámec pro koordinované získávání poznatků o situaci ve vesmíru a vypracovat normy a zásady pro odstraňování kosmické tříště; vyzývá EU a členské státy, aby znovu potvrdily závazky týkající se opatření v oblasti transparentnosti a budování důvěry s cílem pokročit v nových opatřeních v oblasti vesmírné bezpečnosti s ohledem na současné hrozby; konstatuje, že je zapotřebí mezinárodní právní rámec upravující činnost nových soukromých společností podnikajících v oblasti vesmíru („new space“);
40. zdůrazňuje, že je důležité rozvíjet spolupráci se strategickými partnery a zároveň zajistit strategickou autonomii EU a její schopnost samostatně řešit veškeré hrozby pro své vesmírné prostředky a zájmy ve vesmíru; podporuje pokračování dialogu s USA, přičemž je třeba neztrácet ostražitost, pokud jde o riziko, že by se USA snažily ovlivňovat vize, standardy a normy, na jejichž definování se členské státy nepodílely, či přímo prosazovat vlastní představy; vyzývá k hlubší spolupráci a vytvoření aliancí s širším souborem strategických partnerů EU;
41. konstatuje, že NATO vede strategické úvahy týkající se kosmické oblasti; konstatuje však, že EU sama i prostřednictvím svých členských států již má propracovanější programy, kapacity a instituce, které nejdou proti aktivitám NATO v této oblasti; vyzývá k užší spolupráci mezi EU a NATO na základě společné analýzy hrozeb, a to v oblastech společného zájmu, například prostřednictvím společné odborné přípravy a cvičení, výměny osvědčených postupů a setkání mezi zaměstnanci, přičemž je třeba zajistit, aby role, kompetence a autonomie obou organizací byly důsledně zachovány a aktualizovány prostřednictvím průběžného dialogu a úvah; připomíná, že EU a NATO již otázky vesmíru projednávají v rámci svého strukturovaného dialogu o odolnosti;
42. zdůrazňuje úlohu Evropské kosmické agentury (ESA) jako technické agentury, která mimo jiné přispívá k provádění politiky EU pro oblast vesmíru; připomíná, že spolupráce s ESA musí probíhat způsobem, který chrání základní zájmy Unie;
43. poukazuje na to, že EUSPA, která je pověřena poskytováním komerčních a vládních služeb a zajišťováním provozní bezpečnosti družicových systémů, by měla i nadále posilovat svou úlohu při zajišťování bezpečnosti kosmických systémů, které jsou v provozu, a přispívat tak ke strategické autonomii EU;
- o
- o o
44. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, Evropské službě pro vnější činnost a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

V současné geopolitické situaci, kdy sílí strategické soupeření i hrozby, přijala Unie dne 10. března 2023 svou vůbec první Kosmickou strategii EU pro bezpečnost a obranu. Tato strategie je součástí realizace Strategického kompasu, který označuje vesmír za jednu ze strategických oblastí. Představuje rozsáhlý rámec na ochranu kosmických aktiv EU, obranu jejích zájmů, odrazování od nepřátelských aktivit v kosmickém prostoru a posilování strategického postoje a autonomie EU.

Reakcí Evropského parlamentu na Kosmickou strategii EU pro bezpečnost a obranu je tato zpráva z vlastního podnětu o Strategickém kompasu a kosmických obranných schopnostech EU. Soustředí se na pět prioritních oblastí: i) ochrana a odolnost systémů; ii) reakce na hrozby; iii) konkurenceschopnost a investice; iv) správa a řízení; v) spolupráce.

24.10.2023

MENŠINOVÉ STANOVISKO

podle čl. 55 odst. 4 jednacího řádu
Clare Daly, Mick Wallace

Tato zpráva je ukázkou toho, jak se nafukují hrozby. Reakce, kterou zpráva navrhuje, spočívá v militarizaci, vytváření bloků a upozadění mezinárodní spolupráce zakotvené v mnoha mezinárodních dohodách, počínaje „Kosmickou smlouvou“ z roku 1969.

Největším rizikem, které hrozí vesmírné infrastruktuře EU, je příliš velký vesmírný provoz a velké množství kosmického smetí. To lze vyřešit vytvořením systému na úrovni OSN, který by koordinovat získávání poznatků o vesmírném prostoru a vyvíjel normy a zásady pro likvidaci odpadu na oběžné dráze. Zpráva však klade neúměrně velký důraz na hrozbu nepřátelských aktivit, aby odůvodnila podporu poskytovanou evropskému kosmickému průmyslu. Vytváří tak pobídky k růstu komerčního využívání kosmu, a tím ke vzniku dalšího vesmírného odpadu.

Na hrozbu závodů ve zbrojení v kosmickém prostoru již upozorňovalo Valné shromáždění OSN v řadě rezolucí, které vyzývaly státy s komickými programy k tomu, aby zamezily dalšímu zhoršování této situace. Potřebujeme tedy novou mezinárodní smlouvu, která by v kosmickém prostoru zajistila mír a bezpečnost a zamezila závodům zbrojení. Předložená zpráva se však této záležitosti příliš nevěnuje. Ve vesmíru zatím nikdy nedošlo k ozbrojenému střetu. Jestliže ale budeme dále pokračovat v politice, která označuje vesmír za dějiště konfliktů a strategického soupeření, dosáhneme jen toho, že se konflikt v kosmickém prostoru stane skutečností.

INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

Datum přijetí	24.10.2023
Výsledek konečného hlasování	+ : 39 - : 4 0 : 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Alexander Alexandrov Yordanov, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Bernard Guetta, Sandra Kalniete, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Leopoldo López Gil, Jaak Madison, Pedro Marques, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Matjaž Nemec, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Giuliano Pisapia, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Jordi Solé, Sergei Stanishev, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Dragoș Tudorache, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Attila Ara-Kovács, Lars Patrick Berg, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, Sergey Lagodinsky, Thomas Waitz, Mick Wallace

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

39	+
ECR	Lars Patrick Berg, Dominik Tarczyński
ID	Anna Bonfrisco, Jaak Madison
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Sandra Kalniete, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Leopoldo López Gil, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Katalin Cseh, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Dragoș Tudorache
S&D	Attila Ara-Kovács, Włodzimierz Cimoszewicz, Dietmar Köster, Pedro Marques, Sven Mikser, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Giuliano Pisapia, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Sergei Stanishev
Verts/ALE	Sergey Lagodinsky, Jordi Solé, Tineke Strik, Thomas Waitz

4	-
ID	Bernhard Zimniok
NI	Kostas Papadakis
The Left	Giorgos Georgiou, Mick Wallace

0	0

Význam zkratek:

+ : pro

- : proti

0 : zdrželi se